

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 6588/2022
16.06.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Александар Веселиновић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији су пуномоћници Иван Савић и Марко Савић, адвокати из ..., ради измене одлуке о уређењу личних односа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 660/21 од 15.12.2021. године, у седници већа одржаној дана 16.06.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 660/21 од 15.12.2021. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани, захтеви странака за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П2 125/21 од 16.09.2021. године, ставом првим изреке, утврђено је да је предлог за доношење привремене мере тужиле повучен. Ставом другим изреке, уређено је одржавање личног односа између туженог и мал. ВВ, рођене ...2010. године, тако што ће контакте реализовати једном недељно, на дан недеља, у периоду од 11,00 до 19,00 часова, тако што ће отац преузимати дете испред Основне школе у ... и враћати је истог дана на исто место, као и сваког другог верског и државног празника, који родитељи славе, за сваки рођендан детета, такође од 11,00 до 19,00 часова. Овим је, како је исказано ставу трећем изреке, измењена пресуда Основног суда у Панчеву П2 362/19 од 10.03.2020. године у погледу одржавања личних односа. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака страна сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 660/21 од 15.12.2021. године, одбијене су као неосноване жалбе парничних странака и потврђена првостепена пресуда садржана у ставу другом, трећем и четвртном изреке. Одбијени су као неосновани захтеви парничних странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужиља је дала одговор на ревизију и предложила да се ревизија одбије.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 87/18), и утврдио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а нема ни других битних повреда одредаба парничног поступка због којих се ревизија може изјавити применом члана 407. став 1. ЗПП. У поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба Закона о парничном поступку, па нема ни битне повреде из члана 374. став 1. овог закона на коју се ревизијом указује. Другостепени суд је оценио битне жалбене наводе и на ваљаним разлозима засновао пресуду којом је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом, као и примену материјалног права, те поступио у складу са одредбама члана 396. став 1. и став 2. ЗПП. Истицања туженог о битним повредама поступка учињеним од стране другостепеног суда, су неоснована. Осталим наводима ревизије оспорава се утврђено чињенично стање, што не представља дозвољени разлог за побијање правоснажне пресуде у поступку по ревизији. Одредбом члана 407. став 2. ЗПП изричито је прописано да ревизија не може да се изјави због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су родитељи мал. ВВ, рођене дана ...2010. године. Убрзо након рођења детета, прекинута је заједница живота парничних странака. Пресудом Основног суда у Крагујевцу П2 162/11 од 08.05.2013. године, мал. ВВ је поверена мајци на самостално вршење родитељског права, тужени је обавезан да доприноси њеном издржавању и уређен је начин одржавања личних односа међу њима. Тужени је повремено виђао мал. ВВ у ... где је она живела са мајком. У 2014. години тужиља је засновала брачну заједницу и са мал. ВВ прешла код супруга, у његову кућу у месту ..., где и сада воде породични живот. Због недавања издржавања за мал. ВВ тужени је био кривично осуђен. У дугом периоду који је провео у иностранству, мал. ВВ оца није виђала шест година. Контакти су реуспостављени у 2019. години, најпре у просторијама Центра за социјални рад у Панчеву, а убрзо након тога и ван Центра.

Пресудом Основног суда у Панчеву П2 362/19 од 10.03.2020. године одлучено је о начину одржавања личних односа, тако да отац виђа мал. ВВ сваке суботе или недеље од 12,00 до 18,00 часова и на дан крсне славе, преузима је на аутобуској станици у ... и враћа је у ... код посластичарнице, а након шест месеци да је преузима сваке друге суботе у 10,30 часова у ... и да је враћа у недељу у 18,00 часова у ... и да дете код оца проводи половину зимског распуста и половину летњег распуста. Тужени је повремено виђао мал. ВВ, прво без ноћења код њега, а после и са ноћењем. Проблеми су настали у вези са ноћењем, јер је тужени мал. ВВ остављао ноћу саму у стану у ... . У истој згради на истом спрату тужени поседује две гарсоњере, у једној живи његова мајка, а другу је оспособио за боравак мал. ВВ када долази код њега. Међутим, тужени није ноћио у стану са дететом. У два наврата тужени је мал. ВВ остављао ноћу саму у стану, а он одлазио у своју кућу у ..., такође оспособљену за становање. Остајући сама ноћу, мал. ВВ је била уплашена, позивала је мајку телефоном, плакала и тражила да је врати кући. После првог оваквог догађаја, тужиља је разговарала са туженим који се сложио да је такав поступак био погрешан и обећао да се то више неће десити. Међутим, исто се поновило приликом наредног виђања са дететом. Опет је мал. ВВ остала сама ноћу у стану туженог у ..., опет се плашила и звала мајку телефоном и тада је назвала и туженог, који је прво обећао да ће је вратити кући, а потом рекао да позове мајку да дође по њу ако жели да иде, тако да је

тужиља дошла у ... и ћерку вратила кући. ВВ је пријало да са оцем проводи дан, али у даљем није желела да преспава код њега, а тужени је био става да уколико ВВ не жели да остане за викенд, по њу неће ни долазити, тако да ћерку није виђао до 10.09.2020. године.

Наредни проблем у односима је настао када је ВВ требала да се врати са ... где је боравила са туженим, по претходном договору туженог са тужиљом да ВВ на неколико дана одведе на ... . Сасвим оправдано, тужиља је инсистирала да ВВ врати у недељу, јер у понедељак почиње школско полугодиште. Тужени није имао намеру да тако поступи, сматрајући да неће бити проблема ако ВВ пропусти један дан у школи. Међутим, ненадано је у суботу дошао у конфликт са ВВ на базену, конфликт се продубио по повратку у собу када је ВВ почела да пакује своје ствари, јер је хтела да се следећег дана, у недељу врати кући због поласка у школу, на то је тужени љутито реаговао према ВВ и њен кофер бацио према зиду. Сутрадан, у недељу тужени је одвео ВВ на аутобуску станицу и сместио у аутобус за ..., а при том ни возачу ни кондуктеру није рекао да дете путује само, без пратње. Аутобус се у путу покварио. Путници су више од сат времена стајали чекајући други аутобус, тако и мал. ВВ. На аутобуској станици у ... тужиља ју је сачекала. После ових догађаја, ВВ је била љута на оца и није желела да га виђа.

Тужени је поднео предлог за принудно извршење пресуде о виђању детета, по којем је донето решење о извршењу 31.12.2020. године, потврђено решењем Вишег суда у Панчеву Гжи 21/21 од 12.02.2021. године, којим је одбијена тужиљина жалба. Викенде 13.03. и 14.03.2021. године, 27.03. и 28.03.2021. године и 10.04. и 11.04.2021. године, тужени је провео са мал. ВВ. Наредни конфликт догодио се 24.04.2021. године, под околностима које су утврђене. Тог дана тужиља је довезла мал. ВВ у ..., а када је ВВ саопштила туженом да неће преспавати код њега због школских обавеза и рада у групи са ученицима из одељења, тужени је негодовао и испољио агресивно понашање. Наиме, кренуо је за ВВ према аутомобилу тужиље, отворио врата возила и грубо се обратио ВВ, а тужиљу је ухватио за подлактицу и повукао, што је ВВ видела и почела да вришти и виче бранећи мајку којој је тужени нанео лаку телесну повреду. Догађај је пријављен полицији. Наредбом од 24.04.2021. године изречена је хитна мера заштите од насиља у породици, забране туженом да контактира и прилази тужиљи, а судским решењем је мера продужена за још 30 дана.

Решењем о привременој мери од 10.05.2021. године регулисано је да се контакти између туженог и мал. ВВ одржавају недељом од 11 до 19 часова и о празницима и крсној слави, без спавања, с тим да тужени преузима и враћа мал. ВВ на аутобуској станици у ... .

У спроведеном поступку првостепени суд је прибавио мишљење надлежног органа старатељства, посредством којег је утврдио мишљење мал. ВВ и њеном мишљењу посветио дужну пажњу у склопу осталих чињеница које је утврдио.

Према утврђеном, мал. ВВ је завршила четврти разред са одличним успехом, на нивоу је зрелости изнад очекиваног за њен узраст, изузетно комуникативна, друштвена, приступачна, отворено износи своје емоције и аргументује своје ставове, осећа се мирније кад не мора на силу да спава код оца, не показује отпор према контактима са оцем, али само на неколико сати. Тужени се изјаснио да жели да виђа мал. ВВ сваког другог викенда од петка у 17,00 часова до недеље до 21,00 часова, с тим да мајка доводи дете на његову адресу становања, а он ће дете вратити мајци, као и да дете код њега проводи половину летњег и зимског распуста, пролећни распуст, сваки други дететов рођендан и дан његове крсне славе, те нагласио да не жели никакав контакт са мајком детета и навео да ћерка има кључ од зграде у којој он живи, те може сама да уђе или да позове на интерфон. Мал. ВВ је изричито у ставу да не жели виђање

по таквом моделу, већ оца жели да виђа недељом на неколико сати и за очеву крсну славу, и то без ноћења код њега. Изразила је вољу да отац долази по њу до Основне школе у ..., што одговара потреби заштите интереса, безбедности и права мал. детета да оствари одржавање личних односа са родитељем који не врши родитељско право, без наметања обавеза другом родитељу. Ово уједно говори у прилог разборитог става детета, зрелости и способности да формира и слободно изрази своје мишљење, као што је чинила и поводом неодговарајућих поступака туженог, који су изван сумње имали утицаја на формирање њеног мишљења, израженог у поступку.

На основу свестране анализе и замолним путем комплетиране опсервације, Центар за социјални рад „Солидарност“ Панчево је суду доставио мишљење да није у интересу детета да се ремети њено психичко здравље и да се под пресијом одвијају контакти између ње и оца, већ да контакти треба да буду квалитетни и континуирани и ради тога предложио да се одвијају једном недељно, на дан недеља, у времену од 11,00 до 19,00 часова.

На основу утврђених чињеница, у складу са прихваћеним мишљењем органа старатељства, нижестепени судови су закључили да је основано тражена измена одлуке о начину одржавања личних односа између мал. ВВ и туженог, у односу на ранију правноснажну пресуду, о томе дали разлоге које је непотребно понављати и донетим пресудама одлучили да се одржавање личних односа реализује по моделу дневног виђања недељом и за крсну славу, што одговара аутентичној жељи детета и заштити њеног најбољег интереса.

Одредбом члана 266. став 1. Породичног закона прописано је да у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета. Најбољи интерес детета представља правни стандард који се цени према околностима конкретног случаја, а елементи процене најбољег интереса су узраст, пол и друге карактеристике детета, безбедност детета и осећања детета, потребе детета и способност родитеља да препозна развојне потребе детета, очекивања и утицај промењених околности на дете. У конкретном случају, најбољи интерес мал. ВВ је свестрано испитан и руководан био за одлуку о начину одржавања њених личних односа са оцем. Мал. ВВ, као дете које је навршило 10. годину живота и ималац је права на партиципацију у судском поступку, прописаног одредбом члана 65. став 4. Породичног закона, изразила је своје мишљење у проведеном поступку у коме се одлучује о њеним правима. Њеном мишљењу је посвећена дужна пажња, како налаже одредба става 3. наведеног члана, и прихваћено је да актуелно присутна жеља мал. ВВ о начину виђања са оцем одговара њеном најбољем интересу.

По налажењу Врховног касационог суда, ревизија туженог није основана.

У овој правној ствари одлучено је одговарајућом применом материјалног права на утврђено чињенично стање, које се у поступку по ревизији не може оспоравати (члан 407. став 2. ЗПП). У пресудама нижестепених судова на ваљаним разлозима је заснована оцена о значају утврђених чињеница чија тачност није доведена у питање ревизијским наводима. Из утврђених чињеница јасно произлази да је тужени неодговарајућим поступцима изазвао промену става детета у правцу неприхватања да код њега борави са ноћењем односно опредељења да га виђа недељом и на дан славе у режиму дневног виђања, без ноћења. Довољно упориште за оцену о основаности тужбеног захтева образују утврђене чињенице о поступању и ставовима родитеља, искуству детета и њеном формираном мишљењу, тако да потребе за вештачењем није било, па нема ни пропуста што оно није одређено. Поготово, у ситуацији када никаквог упоришта нема за сумњу да је мал. ВВ као дете натпросечне зрелости за свој узраст, способна да слободно формира и слободно изрази своје мишљење, уз утврђено да она

слободно изражава емоције и аргуентује своје ставове и да се њена мајка залаже да васпитно позитивно утиче, као и да савесно врши родитељска права и дужности.

Породични закон прописује да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи (члан 61. став 1.), да право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи, може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета (став 2. истог члана), да је родитељско право изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета (члан 67.), да одржавање личних односа са дететом представља не само право него и дужност родитеља који не врши родитељско право (члан 78. став 3.). Од воље родитеља зависи да ли ће се користити правом и испуњавати дужности да одржава личне односе са мал. дететом, у складу са одлуком суда о вршењу права, у најбољем интересу детета, или то неће чинити. Управо тај родитељ, ради остварења свог и дететовог права, својим активностима треба да обезбеди довођење и одвођење малолетног детета на просторној удаљености од места у ком дете живи и свог пребивалишта или боравишта. Родитељи имају дужност да своје потребе подреде интересу малолетног детета и поступају искључиво на начин којим се штити добробит детета. Добробит детета је императив којим су дужни да се руководе у свим својим активностима везаним за дете и права која припадају детету.

Имајући у виду наведено и цитиране законске одредбе, правилно су нижестепени судови оценили да је предложени модел виђања детета са оцем у најбољем интересу мал. ВВ, прилагођен постојећим приликама и потребама, а уколико се промене околности може се изменити.

Одлука о трошковима поступка донета је правилном применом члана 207. Породичног закона.

Из изнетих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа- судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**